

E. O.

Rozwój terminologii technicznej a historia techniki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 17/1, 167

1972

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ROZWÓJ TERMINOLOGII TECHNICZNEJ A HISTORIA TECHNIKI

W numerze 3/1971 znanego amerykańskiego kwartalnika „Technology and Culture”¹ ukazał się interesujący artykuł dra A. J. Meadowsa, dziekana Wydziału Przyrodznawstwa Uniwersytetu Leicesterskiego (Wielka Brytania), *Śledzenie rozwoju techniki na podstawie materiałów językowych* (s. 464—468).

Aby wykazać przydatność dla badań historycznotechnicznych studiów nad rozwojem terminologii technicznej, autor posługuje się przykładem angielskiej terminologii lotniczej. Pokazuje on m.in., jak w drugiej połowie XIX w. pojawiały się w Anglii wciąż nowe terminy na oznaczenie urządzenia zwanego dziś po polsku samolotem. W pierwszych jednak latach XX w. z tych licznych terminów zostały się zaledwie dwa: *aeroplane* i *flying machine*. To ustalenie terminologii jest równoczesne szybkiemu rozwojowi zainteresowań lotnictwem w Wielkiej Brytanii.

Dr Meadows wnioskuje na podstawie takich przykładów, że badania terminologiczne mogą być pomocne dla ustalenia przełomowych okresów w rozwoju pewnej gałęzi techniki w danym kraju. Badania takie pozwalają również na wyjaśnienie, jakie wpływy przeważały przy rozwoju danej gałęzi techniki w pewnym kraju; tak np., ponieważ duża część wczesnej angielskiej terminologii lotniczej była pochodzenia francuskiego, wnosić można, że właśnie francuskie (a nie np. amerykańskie) wpływy dominowały w początku naszego wieku w lotnictwie brytyjskim.

Z przykładów przytoczonych przez autora wynika, że studia nad rozwojem terminologii mogą mieć znaczenie przede wszystkim dla badań nad dziejami realizacji technicznych, nie wydaje się natomiast, aby rozwój koncepcji technicznych² odzwierciedlał się w większym stopniu w sferze językowej. Wyjątkiem może być jednak spostrzeżone przez dra Meadowsa zjawisko zwiększonego sięgania do terminów pochodzenia greckiego i łacińskiego w tych dziedzinach techniki, które rozwijały się pod wyraźnym wpływem osiągnięć naukowych; dla udowodnienia tego twierdzenia autor porównuje terminologie: lotniczą i kolejową.

E. O.

¹ Por. np. omówienie dwu zeszytów tego czasopisma w nrze 1/1970 „Kwartalnika”, s. 202—204.

² Por. E. Olszewski: *Badania nad wdrażaniem postępu technicznego przez kraje nie będące jego inicjatorami*. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1971 nr 3 s. 565—566.